

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ถูกตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดและควบคุมดูแลการเลือกตั้ง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามกฎหมายที่กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ จึงเป็นเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐

๒. สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐

หมวด ๑

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วย กรรมการ ๗ คน พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากบุคคล ดังนี้ (มาตรา ๘)

๑) จำนวน ๕ คน ได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาจากบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ ที่ยังประโยชน์แก่การบริหารและจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๒) จำนวน ๒ คน คัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย และเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี

รวมถึงต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในมาตรา ๙ ด้วย

๒. คณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๑๑)

๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

๔) บุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีใช้คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด องค์กรละ ๑ คน

๕) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

๓. วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๑๕)

มีวาระ ๗ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

๔. กรณีการพ้นจากตำแหน่ง และการสรรหา คณะกรรมการการเลือกตั้งใหม่ (มาตรา ๑๖)

๔.๑ กรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- ๑) ตาย
- ๒) ลาออก
- ๓) ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด

เมื่อประธานกรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งประธานกรรมการ ให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการด้วยในระหว่างที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่ได้แต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป แต่ถ้าเหลืออยู่ไม่ถึง ๔ คน ให้กระทำได้ แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

๔.๒ การสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งใหม่

- ๑) กรณีพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่ ภายใน ๑๒๐ วัน ก่อนวันครบวาระ
- ๒) กรณีพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่น ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่ ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ตำแหน่งว่าง

๕. องค์ประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๑๘)

- ๑) การประชุม ต้องมีกรรมการการเลือกตั้งมาประชุมไม่น้อยกว่า ๕ คน จึงจะเป็นองค์ประชุม
- ๒) การลงมติในการประชุม ให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก โดยประธาน และกรรมการ ที่มาประชุมต้องลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๖. การลงมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๑๙)

กรรมการการเลือกตั้งทุกคน ต้องลงมติในเรื่องดังต่อไปนี้ การงดออกเสียงหรือการออกเสียงที่แตกต่างจากประเด็นที่จะต้องลงมติจะกระทำมิได้

- ๑) การวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- ๒) การให้ความเห็นชอบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ๓) การแต่งตั้งผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด
- ๔) การสั่งระงับการดำเนินการอันจะทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- ๕) การสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ใบส้ม)
- ๖) การยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ใบดำ) หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ใบแดง) ของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. หรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งวุฒิสภา
- ๗) การสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และการวินิจฉัยว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
- ๘) เรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติกำหนดด้วยคะแนนสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่แต่ไม่เป็นการตัดสิทธิที่จะลาออกจากกรรมการก่อนมีการลงมติ

๗. การปฏิบัติในการลงมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๒๐)

๑) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งลงมติเป็นหนังสือตามแบบที่กำหนด และให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน

๒) กรณีมีมติแล้ว ให้ดำเนินการต่อไป โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม และในกรณีที่ต้องทำคำวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นชอบร่างคำวินิจฉัยแล้ว และประธานกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ทำหน้าที่แทนประธาน ได้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแล้ว ให้ถือว่าเป็นคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓) คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้ กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้

๔) คำวินิจฉัยให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

๕) กรณีกรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ทั้งคณะก่อนลงนามในคำวินิจฉัย ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งบันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในคำวินิจฉัยและให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ลงนามในคำวินิจฉัยนั้นแทน และให้เป็นอันใช้บังคับได้

๘. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๒๑)

๑) ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม

๒) จะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ก็ได้เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๙. อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเพิ่มเติมจากที่รัฐธรรมนูญกำหนด (มาตรา ๒๒)

๑) หน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎหมายอื่น

๒) ออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎหมายอื่น

๓) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔) วางระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสืบสวนและไต่สวน

๕) ส่งเสริม สนับสนุน ให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับ

(๕.๑) การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๕.๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

(๕.๓) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

(๕.๔) ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

๖) วางระเบียบเกี่ยวกับการชำระค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเลือกตั้ง

๗) กำกับและติดตามการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่พรรคการเมืองได้รับการจัดสรร

๘) รายงานผลการปฏิบัติประจำปีและข้อสังเกตต่อรัฐสภา และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบทั่วกัน

๙) จัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัย เพื่อกำหนดวิธีการหรือมาตรการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

๑๐) ออกระเบียบ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงาน

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจที่จะต้องดำเนินการสอดส่อง สืบสวนหรือไต่สวนเพื่อป้องกันและขจัดการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันจะก่อให้เกิดความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมในการเลือกตั้งได้ ไม่ว่าจะเป็นเวลาในระหว่างประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม

๑๐. การตอบข้อหาหรือแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง (มาตรา ๒๓)

๑) คณะกรรมการการเลือกตั้งตอบข้อหาหรือแก่พรรคการเมือง หรือผู้สมัครโดยเร็วแต่ต้องไม่ช้ากว่า ๓๐ วันนับแต่วันได้รับการสอบถาม

๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้ กรรมการคนใดคนหนึ่งหรือเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้ตอบแทนก็ได้เมื่อตอบแล้ว ให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

๓) หากตอบข้อซักถามไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าเป็นการจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

๑๑. อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีดังนี้ (มาตรา ๒๔)

๑) ให้หน่วยงานของรัฐมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็น หรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

๒) ให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อประกอบการพิจารณา

๓) ขอความร่วมมือให้ศาลส่งเอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

๔) เข้าไปหรือแต่งตั้งให้บุคคลเข้าไปในที่เลือกตั้ง ที่ออกเสียงประชามติ หรือสถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง หรือนับคะแนนการออกเสียงประชามติ

๑๒. หน้าที่และอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคน มีดังนี้ (มาตรา ๒๖)

๑) กำกับและตรวจสอบการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

๒) มีคำสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเมื่อพบเห็นการกระทำใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๓) เมื่อพบการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ถ้าการนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควร กรณีไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบันทึกพฤติกรรมและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็นหรือกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้ ให้ถือว่าการดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นการดำเนินการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาในกรณีที่ผลการสืบสวนหรือไต่สวนจะต้องมีคำสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครผู้ใดไว้เป็นการชั่วคราวหรือดำเนินการอื่นใด ให้เสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อวินิจฉัย

๑๓. อำนาจในการจัดการเลือกตั้ง (มาตรา ๒๗)

๑) ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การได้มาซึ่งวุฒิสภา หรือการออกเสียงประชามติ

๒) กรณีการเลือกตั้งท้องถิ่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่ดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้ง ภายใต้การควบคุม ดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้ง แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง

๑๔. ผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด (มาตรา ๒๘)

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกา ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเลือกวุฒิสภา จนถึงประกาศผลหรือภายหลังอีกไม่เกิน ๖๐ วัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละจังหวัด โดยมีหน้าที่ดังนี้

๑) ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้ง และการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง

๒) มีอำนาจแจ้งเตือนเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องได้ ถ้าไม่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยเร็ว

๓) คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายหน้าที่เพิ่มเติม กรณีเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หรือมีการออกเสียงประชามติ หรือมีการเลือกตั้งท้องถิ่น ตามที่เห็นสมควรก็ได้

๑๕. หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ตรวจการเลือกตั้งประจำจังหวัด (มาตรา ๒๙)

๑) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง คัดเลือกบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในแต่ละจังหวัด ๆ ละไม่น้อยกว่า ๕ คน แต่ไม่เกิน ๘ คน เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้งให้ครบทุกจังหวัดโดยจัดทำบัญชีรายชื่อไว้ไม่เกิน ๕ ปี

๒) ประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกให้ประชาชนทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

๓) จังหวัดใดไม่อาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในจังหวัดครบตามจำนวน คณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่แต่งตั้งผู้มีภูมิลำเนาจากจังหวัดนั้นเลย หรือจะแต่งตั้งน้อยกว่าที่กำหนดก็ได้ หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งจะแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาจากจังหวัดอื่นแทนให้ครบจำนวนก็ได้

๔) ผู้ตรวจการต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานรัฐหรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐ ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองในเวลา ๕ ปีก่อนการแต่งตั้ง โดยต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งต้องไม่เป็นผู้มีบุพการี คู่สมรส หรือบุตรเป็นหรือสมัครรับเลือกตั้งทุกระดับด้วย

๕) ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกต้องยืนยันในใบสมัครว่ามีความพร้อมที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดใดๆ ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับการแต่งตั้ง

๖) ไม่ว่าเวลาใด ๆ ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ หรือมีเหตุสงสัยว่าผู้ใดขาดความสุจริต ขาดความเที่ยงธรรม ประพฤติเสื่อมเสีย ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งและคัดออกจากบัญชีรายชื่อทันที

๑๖. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๓๒)

๑) ให้สำนักการตรวจเงินแผ่นดิน หรือผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต สอบบัญชีของพรรคการเมืองอย่างเร่งด่วนในช่วงเลือกตั้ง

๒) ให้คณะกรรมการปราบปรามและป้องกันการฟอกเงิน รายงานธุรกรรมของพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือผู้สมัคร หรือให้ธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันการเงินแจ้งให้ทราบถึง -

การโอนหรือการเบิกจ่ายเงิน เมื่อปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าการกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอ และต้องภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓) ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องการข่าว แจ้งเบาะแสตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอ แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเปิดเผยข้อมูลและแหล่งข้อมูลมิได้ และให้มีอำนาจจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่หน่วยงานนั้นเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปของหน่วยงานนั้นได้

๑๗. อำนาจสั่งบุคคลระงับธุรกรรมทางการเงินชั่วคราว (มาตรา ๓๓)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจสั่งบุคคลระงับธุรกรรมทางการเงินที่อาจใช้เงินในทางผิดกฎหมายเลือกตั้ง หรือการผลิตหรือเตรียมผลิตวัสดุอุปกรณ์ที่อาจใช้ในการจัดการเลือกตั้งโดยไม่มีอำนาจไว้เป็นการชั่วคราวไม่เกิน ๖๐ วัน โดยบุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อให้เพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

๑๘. การสั่งการไปยังหน่วยงานของรัฐ (มาตรา ๓๔)

๑) ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒) คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจสั่งหรือแต่งตั้งข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างหน่วยงานของรัฐปฏิบัติอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

๓) ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ถือว่ากระทำความผิดทางวินัยและให้ดำเนินคดีอาญาด้วยถ้าเกิดความเสียหาย ให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยร้ายแรง

๑๙. การแต่งตั้งผู้สังเกตการณ์เลือกตั้ง (มาตรา ๓๕)

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรชุมชน หรือสถาบันการศึกษาซึ่งสมัครใจปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานหรือเป็นผู้สังเกตการณ์ในการเลือกตั้งเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒๐. การจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (มาตรา ๓๖)

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหลักฐานทะเบียนราษฎรและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ และให้ผู้เกี่ยวข้องมีสิทธิตรวจสอบและขอแก้ไขได้ด้วย

๒๑. การปฏิบัติหน้าที่ถือเป็นเจ้าพนักงาน (มาตรา ๓๗)

การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และบุคคลซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๒

การสืบสวน การไต่สวน และการดำเนินคดี

๒๒. อำนาจในการการสืบสวน ไต่สวน (มาตรา ๔๑)

เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะโดยทางใดไม่ว่าจะมีผู้แจ้งหรือผู้กล่าวหาหรือไม่ถ้ามีหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนต่อไปว่ามีการกระทำความผิดเป็นเป็นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริต หรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่ต้องดำเนินการดังนี้

๑) สืบสวน ไล่สวน แสวงหาข้อเท็จจริงโดยพลัน

๒) กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อว่ามีผู้กระทำความผิดตามที่มีการสืบสวน ไล่สวน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้ดำเนินคดีโดยเร็ว หรือในกรณีจำเป็นจะสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้กระทำความผิดดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวก็ได้

๓) กรณีถ้าไม่มีมูล ให้สั่งยุติเรื่อง

๔) ห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลผู้แจ้ง

๕) บุคคลที่ทำหน้าที่สืบสวน ไล่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๒๓. เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวน ไล่สวน (มาตรา ๔๒)

๑) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือพนักงานของสำนักงาน เป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจสืบสวนหรือไล่สวน หรือดำเนินคดี ได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด รวมทั้งการออกบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องด้วย โดยพนักงานของสำนักงานที่จะได้รับแต่งตั้งต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางกฎหมาย การสืบสวน การไล่สวน หรือการดำเนินคดี และผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้ว และให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งนั้นเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะดำเนินการให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๒) ในกรณีจำเป็น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกาลหรือเฉพาะเรื่องก็ได้

๒๔. ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานในการสืบสวนและไล่สวน (มาตรา ๔๓)

๑) ต้องให้ออกาสผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานโดยสรุป

๒) ผู้ถูกกล่าวหาสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด และมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการไล่สวนได้ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการไล่สวนต่อไปได้

๓) การแจ้งข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง สิทธิ และพยานหลักฐาน เจ้าพนักงานจะแจ้งโดยวิธีปิดหมาย หรือส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือแจ้งทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และเมื่อได้ดำเนินการแล้ว ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว

๔) เจ้าพนักงานอาจจัดให้มีการบันทึกภาพหรือเสียงการให้ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานก็ได้

๒๕. การดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง (มาตรา ๔๔)

๑) เมื่อจะต้องดำเนินคดีอาญาแก่บุคคลผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งและพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง แจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจพิจารณาดำเนินการ โดยส่งสำนวนการไล่สวนหรือสำนวนการสืบสวนให้พนักงานอัยการเพื่อใช้เป็นสำนวนในการดำเนินคดี โดยถือว่าสำนวนการไล่สวนหรือสำนวนการสืบสวนนั้น เป็นสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยจะส่งตัวผู้ต้องหาไปพร้อมกับสำนวนหรือไม่ก็ได้

๒) กรณีถ้าพนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้เสนอเรื่องต่ออัยการสูงสุดเพื่อวินิจฉัย เมื่ออัยการสูงสุดวินิจฉัยประการใดให้แจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

๓) ถ้าอัยการสูงสุดสั่งไม่ฟ้อง ให้แจ้งเหตุผลที่ไม่ฟ้องนั้นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเผยแพร่เหตุผลดังกล่าวให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

๔) ถ้าเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดที่จัดให้มีการเลือกตั้ง เป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

๕) กรณีที่ต้องร้องขอต่อศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์เพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ได้โดยตรง หรือจะมอบหมายให้กรรมการการเลือกตั้งคนใด หรือเจ้าพนักงานเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้ และให้ศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณี นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาใช้เป็นหลักในการพิจารณา และให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ด้วย

๖) ในคดีที่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๗) การดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีปกครองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

๒๖. การคุ้มครองพยาน และการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องดำเนินคดี (มาตรา ๔๕)

๑) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมาตรการคุ้มครองพยานมิให้เกิดอันตราย รวมทั้งมาตรการรักษาความลับให้แก่พยาน และจะกำหนดให้มีการจ่ายค่าที่อยู่หรือค่าใช้จ่ายอื่นอันจำเป็นด้วยก็ได้

๒) การคุ้มครองพยานรวมถึงผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสด้วย และให้กระทำได้เมื่อได้รับคำร้องขอจากบุคคลดังกล่าว

๓) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้คดี และให้พนักงานอัยการเข้าแก้ต่างคดี ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรืออนุกรรมการรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้งผู้ถูกฟ้องดำเนินคดี ไม่ว่าจะดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีปกครองและไม่ว่าจะถูกฟ้องในขณะดำรงตำแหน่งหรือเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว และการให้ความช่วยเหลือรวมถึงเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความด้วย

๒๗. กรณีจะไม่ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (มาตรา ๔๖)

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจจะไม่ดำเนินคดีแก่บุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองก็ได้ หากผู้นั้นได้ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐาน และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติไม่ดำเนินคดีอาญาแก่บุคคลดังกล่าวแล้ว ให้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาเป็นอันระงับไป

๒๘. การแสวงหาข้อมูลเบาะแสการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง (มาตรา ๔๗)

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสการกระทำดังกล่าวได้

๒๙. กรณีพบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผิดปกติ (มาตรา ๔๘)

กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งจากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และไม่อยู่ในอำนาจผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือดำเนินคดีโดยพลัน โดยถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓๐. อำนาจเรียกสำนวนจากหน่วยงานอื่นมาดำเนินการ (มาตรา ๔๙)

เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนได้รับเรื่อง การกระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองไว้พิจารณา หากคณะกรรมการ การเลือกตั้งเห็นว่า เป็นการสมควรที่จะดำเนินการเอง ให้หน่วยงานของรัฐหรือพนักงานสอบสวนโอนเรื่องหรือ ส่งสำนวนการสอบสวนมาภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว

หมวด ๓

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓๑. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๕๐)

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแลและ รับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และไม่อยู่ภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน

๓๒. หน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๕๑)

- ๑) รับผิดชอบงานธุรการ และดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งบรรลุภารกิจ
- ๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของ คณะกรรมการ การเลือกตั้ง และผู้ตรวจการเลือกตั้ง
- ๓) ดำเนินการเพื่อให้พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความรู้เข้าใจ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ๔) งานอื่นๆ ตามที่มีกฎหมายกำหนด หรือที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

๓๓. เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๕๔ และมาตรา ๕๕)

- ๑) ให้มีเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๑ คน ที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งตามมติ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน และจะกำหนด ให้มีรองเลขานุการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานแทนก็ได้ และให้เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่ เป็นเลขานุการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ๒) เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเป็นกลางทางการเมือง ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด ในระยะเวลา ๑๐ ปี ก่อนได้รับแต่งตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์อายุไม่เกิน ๖๐ ในวันที่ได้รับแต่งตั้ง และมีอายุไม่เกิน ๖๕ ปี ในขณะดำรงตำแหน่ง
- ๓) เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๕ ปีนับแต่วันได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกัน

๓๔. หน้าที่ของเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๕๗)

เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ควบคุมดูแลงานการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของสำนักงาน ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งและให้มีหน้าที่และ อำนาจ ดังนี้

- ๑) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยพนักงานหรือลูกจ้างของ สำนักงานตลอดจนให้พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานออกจากตำแหน่ง
- ๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานเท่าที่ไม่ขัดกับระเบียบหรือประกาศหรือมติของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ๓) หน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือกฎหมายอื่นและตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓๕. กิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก (มาตรา ๕๘)

๑) ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้แทนของสำนักงานเกี่ยวกับบุคคลภายนอกหรือจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานแทนก็ได้

๒) หากเป็นกิจการสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การงบประมาณของสำนักงาน และกิจการอื่นใดที่มีผลต่อการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามที่กำหนดไว้ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการเลือกตั้งก่อน

๓๖. การแต่งตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (มาตรา ๕๙)

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัดเพื่อปฏิบัติหน้าที่และมีอำนาจตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

๓๗. รายได้ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๖๒)

- ๑) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- ๒) รายได้จากค่าธรรมเนียมหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- ๓) ทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สำนักงาน
- ๔) ดอกผลหรือผลประโยชน์ของเงินหรือทรัพย์สินของสำนักงาน
- ๕) รายได้อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

รายได้ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ต้องนำส่งคลัง แต่เมื่อสิ้นปีงบประมาณให้สำนักงานจัดทำรายงานรายรับรายจ่ายเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และทรัพย์สินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

๓๘. การขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ (มาตรา ๖๖)

๑) ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการหรืออนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒) ถ้าขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือเพื่อให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓๙. การไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง (มาตรา ๖๗)

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้หน่วยงานของรัฐชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเป็นหนังสือ หรือมาให้ถ้อยคำ ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องภายในเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๔๐. การเปิดเผยข้อมูล (มาตรา ๖๘)

ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งแจ้งมาต่อบุคคลอื่นที่มีใช้กรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้มีหน้าที่และอำนาจในการใช้ข้อมูลนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นกรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้งหรือเป็นพนักงาน หรือลูกจ้างของสำนักงาน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้เป็นสองเท่า

๔๑. การกระทำ หรือละเว้นการกระทำ (มาตรา ๖๙)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด ผู้ตรวจการเลือกตั้ง กรรมการหรืออนุกรรมการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง กระทำหรือละเว้นการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาสิบปีของผู้นั้นด้วย

ทั้งนี้ คำอธิบายสรุปสาระสำคัญของบทกฎหมายข้างต้นมีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ประชาชนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจ ตรวจสอบและยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ

๓. บทบัญญัติที่คุ้มครองประชาชน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดการเลือกตั้งแล้ว ยังกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่ดำเนินการสืบสวน ไต่สวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งและพรรคการเมือง หรือกระการอื่นจะทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีบทบัญญัติในเรื่องการให้ความคุ้มครองพยาน ผู้ให้ข้อมูล ผู้แจ้งเบาะแสดังกล่าว รวมถึงให้ความ และการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องดำเนินคดี ตามมาตรา ๔๕ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการดังนี้

๑) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมาตรการคุ้มครองพยานมิให้เกิดอันตราย รวมทั้งมาตรการรักษาความลับให้แก่พยาน และจะกำหนดให้มีการจ่ายค่าที่อยู่หรือค่าใช้จ่ายอื่นอันจำเป็นด้วยก็ได้

๒) การคุ้มครองพยานรวมถึงผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ชี้เบาะแสดังกล่าว และให้กระทำได้เมื่อได้รับคำร้องขอจากบุคคลดังกล่าว

๓) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจให้ความช่วยเหลือในการต่อสู้คดี และให้พนักงานอัยการเข้าแก้ต่างคดี ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรืออนุกรรมการรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเลือกตั้งผู้ถูกฟ้องดำเนินคดี ไม่ว่าจะคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีปกครองและไม่ว่าจะถูกฟ้องในขณะดำรงตำแหน่งหรือเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว และการให้ความช่วยเหลือรวมถึงเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความด้วย

นอกจากคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้ความคุ้มครองพยาน ผู้แจ้งเบาะแสด และเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องดำเนินคดีแล้ว ยังมีหน้าที่ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งและพรรคการเมืองด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าพนักงานในการสืบสวนและไต่สวน ไว้ดังนี้

๑) ต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาทราบข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานโดยสรุป

๒) ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด และมีสิทธิที่จะให้ทนายความหรือบุคคลซึ่งไว้วางใจเข้าร่วมฟังการไต่สวนได้ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานภายในเวลาที่กำหนด ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการไต่สวนต่อไปได้

๓) การแจ้งข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง สิทธิ และพยานหลักฐาน เจ้าพนักงานจะแจ้งโดยวิธีปิดหมายหรือส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือแจ้งทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และเมื่อได้ดำเนินการแล้ว ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาแล้ว

๔) เจ้าพนักงานอาจจัดให้มีการบันทึกภาพหรือเสียงการให้ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานก็ได้

ประกอบกับตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๖ ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่ดำเนินคดีแก่บุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้อง ในการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองก็ได้ หากผู้นั้นได้ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูล อันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐาน และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติไม่ดำเนินคดีอาญา แก่บุคคลดังกล่าวแล้วให้สิทธิในการดำเนินคดีอาญาเป็นอันระงับไป

บทบัญญัติทั้งสามมาตราข้างต้น เป็นบทบัญญัติที่มุ่งเน้นให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน ให้ไม่ต้องได้รับความเดือดร้อนเกินสมควรอันเกิดจากการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนด ทั้งเป็น หลักการให้ความเป็นธรรมในขั้นตอนการดำเนินคดีเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง และพรรคการเมือง เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถจัดและกำกับดูแลเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง สัมฤทธิ์ผลตามที่กฎหมายบัญญัติกำหนดและก่อให้เกิดการเลือกตั้งที่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตามเจตนารมณ์เพื่อประโยชน์สาธารณะตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป